

AZ ORSZÁG TÜKRÉ.

BUDAPESTI KÉPES HETILAP.

IV-dik évfolyam.

18-dik szám.

Pest, 1866. Május 4-én.

Kiadó és felelős szerkesztő:
GYÁRFÁS FERENCZ.
Tulajdonos:
BALÁZS SÁNDOR.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
egész évre 12 forint, félévre 6 forint,
évnegyedre 3 forint.
Megjelenik e lap minden csütörtökön.

A kéziratok és előfizetési pénzek a kiadó-hivatalhoz küldendők
DEUTSCH TESTVÉREK
könyvnyomdája,
harminczad-utca 3-dik szám.

A mogyoródi ütközet 1074-ben.

(Képpel)

Alig lehet valamely országra nagyobb szerencsétlenség, mintha uralkodója ingatag. Megérzé ezt boldogtalan hazánk még mindig első fejedelmei az Árpádok alatt. A tüzésverű, vitéz, de véghetetlenül ingadozó, változó Szalamon királylyal honunkat „sok baj emészté.” Ismeretes minden hazája multját szerető magyar előtt azon szakadatlan lánca a belviszályoknak, melyeket Salamon gyanakodó természete s belső tanácsosának, a gonosz Vidnek fondorkodásai idétek elő, a tisztalelkű hercegek, a király unokatestvérei Géza, László és Lampert ellenében.

E testvérharcok egyik legfontosabb momentumát akarjuk jelenleg képpel illusztrálva kissé részletesebben tárgyalni — a döntő befolyású mogyoródi ütközetet.

1073-ban Dukas Mihály görög császár becses ajándékokkal, és ezek közt szép aranykoronával terhelt követséget küldte Géza herceghez, barátságát ajánlván, és megköszönvén Gézának azon nagylelkűségét, melyet a megelőző évben a magyarok által bevett Nándor-Fejérvár kivonuló görög őrsége iránt e nemes fejedelmi vezér tanusított volt. A gonoszlelkű Vid felhasználá az alkalmat, hogy a Salamon és a hercegek között akkor fennálló egyetértést megzavarhaassa. Felbujtogatá a féltékeny Salamont: „Nem látod-e, uram, hogy a külföldiek szemében már is nem te vagy a király, hanem Géza? Őt tisztelik meg követség-gel s koronával, nem téged! — Két kard nem fér meg egy hüvelyben, két király a nem lehet egy országnak!”

Addig ismételteté Vid ezen és ezekhez hasonló szavait míg a heves Salamon végre

boszúra gyúlt; Vid ármányai sikerültek. Salamon hogy mind Gézát, mind ennek öcsseit egyszerre hatalmába ejthesse — mivelhogy ezt a hercegek elővigyázata és hiveiknek nagy száma miatt a haza határai között nehezen hajthatta volna végre — háborút tervezte Nissza ellen, s a hercegeket is oda rendelé seregeikkel. De ezek megsejtén a kivett tört, hadaik nagyobb részével a Nyíren maradtak, csak Géza ment a király mellé csekély csapattal. Salamon, ekkép főczélja meg-hiusulván, megadá a békeért könyörgő Nissza lakóinak — kik tetemes ajándékokkal járultak elébe — ohajtását, sőt hazavonultában ezuttal Gézát is elereszté maga mellől, mivel tartá László erejétől.

Azonban a hercegek mind több több híreket venének Salamon forralt ármányairól, és jól ismervén már ennek hirtelen fellobbanó természetét, tartottak attól, hogy habár most elmarada is boszúja: a Vid által felingerlett féltékenység megint hamar felindíthatja azt. Nehogy azért kiszületlenül kapja őket a vesztély: László és Lampert elmenének rokonaikhoz a lengyel és morva uralkodókhoz segédelmet kérni. Ezalatt Salamon odahaza harmincz dandárral megtámadja és megveri a Tiszán túl Gézát, a ki mindössze is négy dandárral vala, de a harc folyamán ezek közül is átpártolt a királyhoz három zászlóalja, a melyeknek hadnagyait Petrudot és Bikást az álnok Vid előre megvesztegette volt. Géza seregének romjaival Tokaj felé fordult, és a Tisza jegén — mert a csata 1074-dik februárban vívatott — általmeneküle. László és Lampert már ekkor utban voltak sógoruknak Ottó morva fejedelmnek felelő hadaival, s a Tokajtól a Mátra felé húzó Géza öcsceivel végre Vácznál egyesülhete. Ugyanott nagyszámú fölkel-

nép is gyülekezett a népszerű hercegek táborába, a mely most már tekintélyessé nőtt.

Géza herceg a viszontlátáskor zokogva borult öcscsének, a hős Lászlónak nyakába, s keservesen panaszolá el neki Salamon hitszegését, és a veszedelmet, mely őt az egyedül itt-honn maradtot, hadainak árulása által éré.

Salamon pedig a mint megértette Lászlónak a morva hadakkal való megérkezését: általkelt a Tiszán, hogy országából kiverje őket. A becsületes öreg Ernyei könyes szemekkel kéré a királyt: béküljön ki rokonaival, elégelje meg már az olyan bőven ontott honfi-vért! De a hercegek halálos ellensége: Vid, a ki az ingataglelkű Salamonra mondhatni korlátlan befolyást tudott gyakorolni, — a bizonyos diadal mámorával csábította urát; ennek heves vére ugys égett a harc hírére mindig, nem sokat kellett tüzelni. Mi természetesebb tehát, minthogy a nemeskeblű Ernyei tanácsa elbukott, s a gonosz Vid győzött. Salamon Vác közelébe Mogyoródra vezette táborát. Erre Géza és László sógorokkal a morva herceggel tanácsot ülének, hogy a most már kikerülhetetlen ütközet tervét megállapítsák. Tanácskozás közben, miként a hagyomány beszéli, László egy angyalt látá mennyei jelenésben az égből alászállani, kezében koronával, melyet Géza fejére bocsát vala alá. Ebből azért jót jósolának.

Miután a csataterve nézve összeegyezőnek, Czinkotára mozdultak táborukkal, úgy hogy csupán a mogyoródi hegy fekiút köztök és a király seregei között. Másnap oly sűrű köd lón, hogy bár a harcra mindkét részről készen állának s folyvást kantárszáron tarták paripáikat, — kedvezőbb időt kelle bevárniok. És az megérkezett a következő pénteki napon, a mikor is Salamon általvezette hadait az emlí-

tett hegyen, sőt arról le is bocsátkozék, csak tábori mállás szekerait hagyván fenn a lejtőn, hogy mennél többnek lássék.

A hadverő László is, kit még ifju korában „bátor”-nak neveztek el, ezt látva, csatarendbe állítá seregeiket, elébb fogadalmat tevén, hogy ha Isten a diadalmat nekik adja, templomot emelend a harez helyén Szent-Márton tiszteletére. A herizegek csatarendje következő vala: Géza a Lászlóval jött nyitramegyei dandárral a középen, Ottó a morvákkal a jobb-szárnyon, László pedig a tiszántúliakkal a különösen a bihari dandárral a balszárnyon állá. Azonkívül kissé hátrább kilencz zászlóalj képezé a tartalékok, szükség esetében a hova kell segítségül sietendő.

Midőn e szép hadi rendet a hegyről leereszkedő királyiak látnák, a bölcs Ernye i alánutatva a szép rendes csapatokra, sejtelmese-n mondá Vidnek, a ki még az elébb is fennen dísekedve és az ellenfelet fitymálva tüzelé a királyt: „Nézd Vid, azok a mint látom nem akarnak futni, hanem vagy győzni, vagy meghalni készülnek, máskülönbem nem állottak volna a Dunának háttal.”

László herczeg még mielőtt összerohanának, a következő hadi cselet gondolá ki s követé el: fülcserele saját lobogóit s egyéb hadi jelvényeit a Gézával, hogy bátyját a maga rettegett bajnoki hírcnek varázsával annál inkább védje, míg ő Gézának nem rég vereséget szenvedett zászlóival előre menvén, magára csalja s zavarba hozza a mást váró ellenséget.

Ugy is lön; mert Salamon — miként László előre gondolá vala — fűrejjével a Gézáéknak vélt zászlóaljakra veté magát, — de midőn ott Géza helyett Lászlót pillantá meg s hatalmas rohanása megriasztá, — a középre, Géza ellen akará fordítani seregeit. E fordulás még kedvezőbb helyzetet ada Lászlónak, a ki is hadvonalának élén most oldalban és hátban támadhatá meg a király hadát: és így Géza szemben, László hátulról s oldalról két tűz közé szoríthatván Salamon, s egyiránt vitézül küzdvén: roppant öldöklést vitenek végben népe között. De ezek is keményen harcoltak, úgy hogy mint a krónika írja, a esch és német segédsereg majdnem mind, és sok magyar is levágott átalok; László, Salamon serege helyzetének nehézsége mellett is csak ily nagy áldozatok árán vívhatta ki a diadalt. — A király midőn már hadának végső romlását látná, a Báthoriak híres vitéz ösenek, s rendíthetlen hívó Bátor Oposnak rettenetes karja által vágatott magának utat ellensége rendein, és menekült tova Opossal. — Videt méltó büntetésül ármányaiért ott éré a halál, mindyárt az első között vágták le a morvák. Azonban a derék, agg Ernye is ott fektívék holtan; a kinek is midőn holttestét megpillantá a harezteret körüljáró nagylelkű László, könyezve borult reá, megölelvén s mondván: „Ernye! te búkeszerető! Sajnálom vesztedet, úgy sajnálom mintha testvérem lettél volna. Szíved, tanácsod békére hajlott!”

Ezen magasztos jelenetet ábrázolja képünk, mely Szemler tanár eredeti tervezése és rajza atán készült. —y—n.

Oh, ne gondold...

— Moore után angolból. —

Oh, ne gondold, hogy érzelmim
Mindig ilyen könnyedek,
S gyötrelentül ily szabadok,
Mint most látszanak — neked;
Ne véld, hogy a szívügyünz
Mosoly majd ez éj után
Visszatérend a holnappal
Homlokom derítini tán?!

Nem; — ez élet az unalmas
Órák pusztá tája csak,
Melyen élvek rózsatűi
Oly ritkán virítanak!
És a szív, mely virágokért
Legkorábban ég, remeg,
Mindig az az első, melyet
Tűvisék megvérszenek. —

Add körül a kupát, s legyünk
Boldogok egy ideig; —
Nem lehetünk rosszak mi
Zarándokkorunkban itt,
Mint a könyvet, mit mosolylyal
Az élv még aranyba von,
És a mosolyt, mit könyvre
Fordíthat a száználom! —

Oh ég! éltünk tönkelege
Sötét volna végtelen,
Ha nem szőné át-meg-álta
Barátság és szerelem.
En nem bánom bármily korán
Kell térnem a sírba meg,
Amiön már e szentségek
Lelkemnek nem kedvesek! —

Bár, kik örülten, kitarítón
Szereték, égtének,
Gyakran sirtak szent hitőknek
Eltűnt álmai felett;
És a szív, mely a barátság
Biztos karján nyugodott,
Az is boldog valóban, ha
Soha meg nem esalott. . . .

Add körül a kupát; még egy
Hűségereklye talán
Van férfitban, avagy nőben?
S így ez az én hő imám:
A szerelem verőfénye —
Ifjukorunk éke — az,
S a barátság holdja legyen
Hajlott korunkban vigasz! . . .

Tamási Gyula.

Verőfőnyes napok.

(Vége).

Egy évet töltöttem az * — i gymnasiumban s akkor kerültem vissza Ködligetre, hol szüleim a nyarat töltötték. Más reggel felvettem sötétkék magyarkamat, hozzá a vidrabőr kalpagot, melyet apámtól a próbatét napjára ajándékul kaptam s elindultam kedvenc helyemet fölkeresni. A mint a fenyőberek szélére értem, legelőbb is Geczit pillantottam meg a barlang ajtajában: tudta, hogy ezt fogom először meglátogatni s azt mondja, hajnal óta várakozott reám. Aztán a barlangban zuhogó kis forrás melletti gepszékre ültünk, s Geczi, ki még melább s hallgatagabbnak tetszett mint midőn elváltunk, így szóla hozzám: „Egész éjtszaka vártalak; tegnap mondta Ili: megérkezél. . . . aztán rám simult, mint egy kis állat; tekintetében olyan sok szoliditás s bizonyos szomorú alázat látszott, s azt kérde: — „Csak nem haragszol rám Oszkár? Geczire mindenki haragszik — te ne haragudj Oszkár, — különben sírok; ne haragudjál: fogok neked egy mókust!”

Megületem: e barátság előtte oly új és szoktalan volt, hogy zokogni kezdett, kezemet meglátogta, megcsókolta és úgy megszorította, hogy alig tudtam chüzni tőle. — Gyere a juharosba, mondám neki.

— Menjünk messze, én messze szeretek menni, viszonzá Geczi. Avval a dombon fel egy kis erdőbe vezetett, melyen tul, hirtelen,

nyílt kilátáshoz jutottunk. Alatt sétált el a Maros: körülbe tiz mérföldre Hátszegvidék egyik legkiesebb tája bontakozott ki előttünk, melynek hátterét Retyezét havas kalapja szegte be. „Itt jó,” mondta Geczi, „itt jó.”

— Mi jó? kérdeim, tudni akarván mit fel-

lel rá.
Ő bizonytalan tekintettel nézett reám, fejét bús komoran rázta s csupán azt válaszolta: „Geczi nem tudja, — csakhogy jó!”

Elpirultam — azok helyett, a kik jogosítva képzelték magokat, hogy e szegény boldogtalanra az önelégültség teljes megvetésével tekintsenek. Persze, akkor még nem jöttem vol rá, hogy az emberek csakugyan méltán kötik a „bolond” czimet mindenkire, a ki az ő társadalmi mértéküket meg nem üti; — valaminthogy, ha ilyen bolondokból — kik pedig az okosoknál bizony nem egyszer többet érnek — alakulna egy társaság, az a bevett mértéket jogszerűleg nevezné bolondnak. — Geczi boldogsága más volt mint az övék; így hát igazuk volt, ha vele lóhátról beszéltek.

Ezóta Geczi minden sétámon hűséges kísérem lett, a mivel részére azon előny is volt összekapcsolva, hogy fedezetem alatt a falun bántatlanul keresztil haladhatott. Máskor, ha egyedül ment, nem csak a falusi gyermekek gúnyolák, boszantották, de a felnöttek sem tartóztathatták meg magokat egy-egy ácsfej-szével faragott elmésségtől, vagy fricskától. Szegény bamba, mondta mindenki, de azért mindenki csipte, dufolta, szúrta, — s csudálkozott rajta: mit tud a tensusi (én), avval a tuskóval mulatni. Egyedül az ebek voltak barátságosak iránta, és ha Geczit távolról meglátták, a legszurtozabb drótsznak, legrohanosabb morva kalapos legénynek is készek voltak békét hagyni, csakhogy neki farkukat csóválhassák, nyájasan szüköljenek vagy kezét megnyalhassák. Valóban: tulajdonítható az embernél a sejtelen az idegzet rezgésének, de azt sokszor tapasztaltam, hogy az állatoknál valóságos ösztön, mi nekik az okos ést pótolja. Ezt már Geczi nálamnál sokkal erősebben tudta érezni, s a mint a helység kutyái nyihogva eléje futottak, ő ragaszkodásuk által megindítva, gyakran leült az utra s barátaival órahosszat játszott, míg valamelyik paraszt fiu egy követ hajtott közbük: akkor felállott és az erdőbe szaladt.

Egyszer a falusi kisededővő ilyen helyzetben látva, szokott socratesi búbeszédűségével faggatni kezdte:

— Te, szólt, ugyan szeretsz-e még valamit ezeken a zsigorás kutyákon kívül?

— Igen, felelt Geczi, nagy fekete szemivel egész nyíltan a kérdező úr szemébe nézve: Oszkárt jobban szeretem.

— Nézze az ember a balustát! Hát még kit?

— Mást senkit, viszonzá a fiu őszintén.

— Oh te, bárgyu te! hehehe; hát tulajdon céds anyádat nem szereted ugy?

— Nem.

— De hát apádat?

— Apámat egy szikrát sem szeretem.

— Seregeknek ura! kiálta a jó Lakatos bácsi; te, még az oktalan állat is szereti szülőjét; hát az isten képcére teremtett ember hogy ne szeretné!

— Miféle állat? tudakolá Geczi.

— Hát mindenféle, kutya, ló, macska.

— Ugy a mi macskánk Mogort jobban szereti minden állatnál.

Lakatos bácsi, a kisededővő, hangos kacajra fakadt, s a biblia régi fordítása szerint fölkiáltott: „Boldogok a szegények lélekben.”

Nem tudom, szegényebb volt-e, mint ő kegyelme, de hogy csakugyan boldogabb volt, arra biztos adataim vannak. Boldogságát még nevelte egy körülmény. Apám nagyvászár al-

Jelenet a meyoródi harcziéren.
(Lásd azövegét a 187-dik lapön.)

kalmával meglátta, hogy Geeci csupa rongyban jár, s a fazekas-szin előtt áruló brassai posztosoktól, szokott búkezüségére szerint, mindjárt egy hosszú kaputnak való ványolt posztót vágatott számára. A falusi kocsmáros, ki mellesleg az ő szabó-mesterséget is folytató, igen nagy zavarba jött, midőn apám meghagyását vette, hogy Geeci számára egy kaputot varrjon; soh'sem tudta, hogy kellene bolond-kaputot csinálni; akármennyit törte a fejét, mindig meglehetősen rendes kaput kerekedett ki belőle. Végre merész gondolata támadt. Veres gallért varrt neki, melyet valami ócska bérruháról fordított le. Gergely mód felett örvendett a kaputnak, igen a veres gallérnak, habár ezen nem nagy oka volt örveideni. Mert eddig a falusi fiuk még csak tartottak mértéket a tréfában, de mióta a bolond uniformist felvette, a nyaggatásnak, guynak és lahótának vége hossza nem volt. Mégis alig tudtam rávenni, hogy a gallért vágassa le onnan. O eleinte teljességgel nem volt képes megfogni, hogy egy gallér vagy ruha az ember renomejának hátrányára szolgálhasson; olyanforma meggyőződést is nyilvánított, hogy az igen szép, s csak akkor állott rá az ominosus nyakékesség eltávolítására, midőn kijelenttem, hogy ily öltözethen többé vele sétálni nem mehetek. A lebontás szertartása nem történt minden szomorúság nélkül, de mindazáltal is meg kellett történnie, azóta e kedélyes diszjel feledékenységbe merült a ködligeti virgoncz ifjúság előtt; én is csak azért elevenitem fel emléket ezuttal, hogy ha naponkint örvendetesen szaporodó bolond-lapjaink szerkesztősejnek eszközbe jutna, magokat egyenruhával látni el, szép szándékukban ez igénytelen gondollattal segítségül legyek.

De eljött a nagy-vacatio vége, s september első napja engem újra azon falak közé intett, melyek varázsa szememben már első látásra szélyelfoszott s melyekről oly méltán mondta George Sand: „E nagy pusztá udvar, kongó, setét épületeivel; a szünórák szomorú lárma; zavaros és mintegy bódult kiáltásai a fogoly gyermekeknek; a tanítók mogorva, rideg alakjai, kik nagyrészt a nyomor rab-szolgái és szükségkép zsarnokok vagy áldozatok: — mindez elszorítja a szívet s megdöbben.“ — Na de nem lehetett róla szó, hogy a szokás s társadalom által szentesített akolba lerakott kenyeret, — mint a török mondja, — rajta kívül fogyasztzam el; nem, ha benne számomra vesztés és kárhozat magva lett volna is elrejtve. . .

Nem mondok újságot, ha azt állítom, hogy Geeci mindinkább vaduló kedélyének a tölem való elválás érzete most a multkorinál is nehezebben esett, mert — az isten bocsássa meg — ő is érezte a szeretet szükségét, ezt a napvilágét, melynek egyedül-üdvözítő országában a bölesek oly sokan sötétben tántorognak; — sőt nem hazudok ha azt mondom, hogy e szegény bárgy naponkint tisztában látta a házragot, mely őt másoktól (bárgyuktól) elrekeszti.

Azonban utolsó napig mégis semmitsem igen lehetett észrevenni rajta. De mikor a szekér, mely számomra rendelve volt, előállott, az én játszótársam hirtelen szívzaggató zokogásra fakadt, a kerek elébe borult s fuldokolva kért: vigyem magammal, „Geeci meghal, ha egyedül hagyod. Geecire itt senki sem ügyel, csak te ügyeltél, vigy engem is!“ — kiáltta.

Szánó és kérdő pillantással anyámrá néztem, ki már a szekeren ült. Ő mindig esodálkozott és soh'sem tudott eligazodni azon kedvtelésen, melyet a félkegyelmű fiú társaságában találtam, de ragaszkodása meghatolta — magok a esclédek is bizonyos szótlan álmélkodással nézték, a mint az utclére borulva zoko-

gott mint egy hü eb. — Anyám aztán — mert mit tudott volna tölem megtagadni? — minden szőszaporítás nélkül feltette a szekérre s elindultunk.

Geeci az olvasás iránt viseltető félelméről ez időre már megfeledkezett volt, s első nap, midőn fölvezettem, nemhogy idegenséget érzett volna az iskolától, hanem a nyüzsgés, zaj, csöngetyű kiváló mulatságára szolgált, a mit ő egy téglaoszlop mellé támaszkodva szemlélt. Ez, mint „uj fiuban,“ nem is tűnt föl benne, habár mindjárt akadtak az osztályból, a kik körülvették, megexaminálták. Kárfalusy, egy majomképi, hebegő eminens, kinek az egész classisban a legszebb írása volt és ki nagyexamenkor a praeceptor urat annak szejtkeziileg készített vízfestésű érzékével lepte meg — különben pedig szája ritkán volt „zabolá“ nélkül, s rangjára nézve a kéklajtókás alumnusok közé tartozott. . . . ejnye, hogy kihozott ez a Kárfalusy a constructióból! — tehát ez vállalkozott legelőbb a mi Geecink kikérdezésére. „Hova való vagy? Eddig miket tanultál? Gróf a te apád vagy csapláros?“ „Nem az — felelt egy kis pozsgás gambocz fiú, ki az osztály titokban pipázó tagjait apja szivarboltjából a legvísottabb pontossággal és búkezüséggel regalizolta — nem az: az ő apja hét szilváfas nemes ember!“ „Fiuk! — kezdé ismét Orsó Jani — a ki öklömmi létére már a két szomszédjába belöötötte és ezért a curia közepén hat vesszőt kapott s azóta nagy vitéz: — ennek az apja nagy úr, — három vesszőt kap a ki hozzányúlt!“ — azzal Geeci füleire vagy kettőt jót csapott egy éles mogyorófa ággal, s társaival együtt lehetőbbre odább szaladt. Geeci kezdett elkámpicsorodni, — de bement az osztályba, hol a tanító asztalára, more patrio, egy ől sühögő nyírfavessző volt kirakva. Kárfalusy, Orsó és a többek mindjárt körülvették, s míg a tanító úr bejött, szerencsésen elhitették vele, hogy a vesszőket egyenest az ő számára hozták, mivel az új fiukat, mielőtt helyet kapnak, istenesen *fel szokták füstölteni*. Tévhitéből a tanító megjelenése és azon körülmény, hogy az első óra, mint a fiuk mondták, „frustok“ nélkül folyt le, kigyógyították ugyan, de számára a megpróbáltatás másnapra volt fenntartva. A böles tanító úr t. i. akkorra hat betűt mutatott ki, oly szoros meghagyással, hogy azok nevét neki holnap egy líba nélkül fölmondja; ellenkező esetben a következő nyelveket magának tulajdonítván. Geeci nem értette a dolgot, s másnap épen annyi tudományjal jelent meg, mint a menyével tegnap az iskola hájjal számtalanszor megkent falait odahagyta. De ugy látszik, Geeci világnézetét ezuttal az osztályból többen is osztották, mert a nagy fiú, sima fejű praeceptor az óra elején kijelentette, hogy az eddigi csak mézes madzag volt, ezután következik a hadd-el-hadd, — s mindjárt is hozzá kezdett a frustokoltatáshoz. Geecire került a sor, hanem ő, az excentiótól megrémülve, csak némán nézett maga elé az asztalra s a jó tanító bácsi kérdéseire mitsem felelt. „Ugyan úgy?“ kezdé ez az ispánságot viselt beföldi Pestalozzi. „Gyere ki fiam, gyere,“ — tette hozzá kedvesen líhegye, „most megnérgesítetted, de nem viszítik el szárazon!“ — s avval a szegény fiú, more patrio és manu propria, olyan kurta sort vert, mint annak a rendje. Ez legkevésbé sem esudálkozott a barátságos szoktatáson, hanem egész phlegmával helyére ült s az óra végéig ott zokogott halkán. Óra után azonban nézte, hol van közelebb a kapu, s régi praxisa szerint megiramodva, egyenesen lakásomra tartott.

Azontul sehogysen lehetett rávenni, hogy többé a tudományok esarnokát meglátogassa. Egész naphosszat a piaezi malompatak partján ült, a víz zúgását hallgatva; a nagy-mé-

szárszék előtt ügyelget és a lánczra kötött sasot játszva boszantotta; a templom fedele alól a fecske fészkeket mind leverte; a szülő aljából darázsmezet hordott, s — nem látszott észrevenni, hogy én annak már nem tudok épen egy örvendeni, mint régen.

De a szorgidó eltelt, s Gergely apja, látván, hogy fia se a tudományokban nem tesz halldást, se a háznál hasznót, őt minden kérszünk daczára csak haza vitte. Nem is láttam ~~ezt~~ a következő nyárig.

— Mióta Wesselényi Miklós a lovagi próbakon kívül az erőfeszített kiváló testgyakorlatok különböző neveit is divatba hozta, az erdélyi, kivált felsőbb körökben folyvást akadtak utánzói e téren. Igaz, hogy ő mindvégig egyedül volt képes Zsibótól Pestig utazni, a nélkül, hogy egy falatot egyék vagy egy kortyot igyék; Zsibótól négy óra alatt megállás nélkül Kolozsvárra lovagolni, — és a testi-büntetés üdvös voltának személyes megjelölése tekintetéből, barátjával gróf Kendesly Adámmal, egymásra kölcsönösen jó huszonötöt csapni. Azonban a szibai udvaron kívül másutt is fordultak elő e részben elismerést érdemlő jelenetek, s névszerint én a caniculai szünidő elején épen akkor érkeztem Ködligetre, midőn a gróf az onnan Várvoiglyig nyuló utat a Maroson uszva megteendő, apámmal és egy pár barátjával indulófelében volt.

A sajtáságos menet kíséretére egy hidas és egy csónak volt rendelve; a partra gyülekezett nézők tömegében csakhamar Geecit is észrevettem. Még jobban el volt vadulva: a mint a lovászmester — kivel együtt jöttem a Maroshoz — utközben beszélte: jőszántából segített őrizni a csordát, s már nem is igen ment haza. Hanem engem ugyanazon feltétlen, csaknem állati ragaszkodással fogadott mint régen, ámbar szava még érthetlenebb, zavarosabb — és tekintete sötétebb lett.

A hol a hidast meg szokták kötni, a part aljában, két csónakot láttam kiakasztva. Elhatároztam, hogy magam is a kísérethez csatlakozom.

— Jó emberek, szólék a porondon hasaló révésekhez, én elvinném ezt a csónakot Várvoiglyig, holnap visszahoznám.

— Szívesen íri, válaszolt az öregebbik, ismerjük az édes-ajpát, csak vigye, ha kell.

Intettem Geecinek; közben a pódár (hidász) két fia egész készséggel odafutott, hogy a csónakot eloldja. Én a kormányt fogtam, Geeci evezett, s vígan suhantunk lefelé a loesegő vízben. Azalatt a menet messze elhagyott bennünket, — szürkületi kezdett, s mikor a várvoiglyi kastélyhoz értünk, magasan állt a hold. A főlzálló harmat úgy lengett a hold fényében mint valami nagy égés felér füstje, s mindegyere el akart szakadni a víz tükértől, mint egy könnyű fátyol. Az udvarból zene harsogott le hozzánk; a parton már az evező legényeken kívül senki sem volt.

Kiugrottam a csónakból, — azt gondoltam Geeci is követni fog, de ő nem mozgott. „Geeci nem megy fel, mondá, mert megverik. Nuezuju bécisit is megverték; azóta folyvást beteg, járni sem tud. Geeci itt hál a csónokban s reggel visszamegy Oszkárall.“

Felvettem szándékáról semmit sem tudtam lebeszélni, s így egyedül kellett felsétálnom a kastélyba, hol a társaságot épen vig lakománál találtam.

De alig hozták föl a második tál étket, az elegebbé váló szélhuzam a palota nyitott ajtóit hirtelen becsapta; a sebeshelyi havasok felől tampa de sürű dörgés közeledett, s a zivatar láthatatlan szelleme nem sokára vastag záporrá váltva hozta le a barna fellegeket, beszakasztotta a hurubák szalmafüdeleit, s bo-

lond disharmoniában kongatta összevissza a park piros, kék, fehér üvegharangjait. Olyan idő volt ez, mikor a jámbor oláh félénk áhítattal vet keresztet magára, és az utazó ösvényt vesztve, lélekzet nélkül keres menedéket a legközelebbi sövény ernyője alatt, hol a fergeteg végét elvárhatja.

Mert a minck kezdete van, rendszerint vége is szokott lenni, — s az óvatos oláh révések gondolkodtak róla, hogy a fergeteg se bőrükben, se csónakjukban kárt ne tehessen.

De a bolondos fiut — kinek lélekvesztője a bokrok közt kissé lejjebb volt kikötve — elfelejtették magukkal vinni az utszéli fogadóba, honnan a hidas megerősítésére lánczot kértek; — reggel Geeszt sehohsem lehetett találni, s messzebb, a török vérrel áztatott Kenyérmező mellett, a vén, vad, hallgatag Maros egy összetört csónakot vetett a partra. Mellette egy kis kutya sokáig nyöszörgött keservesen.

Zilahy Károly.

hogy e helyen, hol most Szabadka áll, a legrégibb időkben már magyarok laktak, bizonyítják a város körül fekvő falvak és puszták tiszta magyar nevei, mint: Nagyfény, Mélykút, Tompa, Ludas, Almás stb.*); már Solimán török császár idejében egy várkastély neve „Szabadka“ volt. A török időkben Szabadka folytonos támadásoknak levén kitéve rendkívül sokat szenvedett, és lakosai több ízben kénytelenek valának egész ingó vagyonukkal elhagyni az ősi fészket, és bujdosva hol a tavakban, hol a rengeteg erdőben kerestek menedéket. A török elleni harcokban vitézül vettek részt, és az elimerés és jutalom nem maradt el.

A zentai ütközet után sáncokkal megerősítettén, főhelye lett a törökök ellen vont fegyveres határszélnek; később, azaz 1743-ban szabad kamarai, majd 1779-ben szabad kir. várossá tétetett.

A ferencziek temploma, melyet második képünk ábrázol, 1736-ban készült el, s történetére nézve a fentebb idézett czikkből vesszük át a következő érdekes adatokat:

alkalmazták; ezt a köznép rosz jelnek mondá a kastélyban lokozó kapitányokra nézve, és valahányszor a harang megkondult örömtelven e szavakra fakadtak: „ez a jele, hogy a kapitányok ki fognak költözni a kastélyból“ — a mi utóbb meg is történt, mert a lelki pásztorok a nép unszolására esedezvén Piterd Ferencz a szegedi vár akkori kormányzójánál, kinek hatalmától a szabadkai erősség is függött, megnyerték, hogy Piterd közbenjárására a kapitányok kénytelenek valának a kastélyt templomnak átengedni 1723-iki december 6-án, melynek építése azonban csak 1730-ban kezdődött és 1736-ban fejeztetett be; a Ferencziek zárdája a templom mellett szinte 1730-ban kezdett építtetni, de csak 1766-ban lett tükéletesen kész.“ — Nevezetes kereskedésénél és természeténél fogva jelenleg Szabadka jövő felvirágzására nézve egyik legfontosabb kellék, hogy valami vasuti közlekedést nyerjen mit, hogy mi elébb megtörténjék, szívóhajtunk.

— d —

Szabadka egy része.

(Lásd szövegét a 191-dik lapon.)

S z a b a d k a.

(Két képpel.)

Szabadka egyike azon számos hazai városoknak, melyek legszebb fejlődésben vannak szép és jelentékeny jövő felé. Lakosai megértve a gyorsan haladó kor intéseit, nem kímélnek semmi áldozatot, hogy e népes város mind szellemi, mind anyagi tekintetben emelkedjen. Aldoznak készséggel művelődési intézetekre, a gymnasium csak nem régiben új létesítést és jeles igazgatót nyert Jámbor Pál (Hindor) személyében. A magyar színészet ott mindenkor szép pártfogásra számíthat, nemkülönben az irodalom is. Kereskedése és ipara folytonos emelkedésben van, és építkezési tekintetben is néhány évtized óta szépen halad. Lakosainak száma mintegy 45,000, többnyire rom. katólikus. Eredetét és alapítását tekintve legrégibb hazai városaink közé tartozik, és

azon a helyen, hol most a sz.-Ferencziek-templom zárdája van, egyszer várkastély volt. E kastély alsó része (1738. év táján) nem adhatott már elegendő szállást a nép tanítása vezetésére szükséges lelki atyáknak, azért a jó nép a kastély mellett egy csinosabb és nagyobb lakot építtetett számukra, a kápolnát is kicsinylé már a nép, és számához arányos templomot kívánt, de mivel új templom építésére költség hiányzott, az egész kastélyt templommá akarta fordítani, de e szándék ellen az abban lakozó kapitányok tiltakoztak. — Az alatt, míg a nép templom után sovárgott, a kastély tornya sok helyütt annyira megrepedezett, hogy leomlásától lehetett tartani; miért is a harangot levették és a kastély terén emelt haranglábba

* Lásd: Dr. Wiener Salamon „Szabadka története“ című czikkét az 1864. Hölgyfutár 20. és 21-dik számaiban.

A francia forradalom Judithja.

(Képpel.)

Közlő: Solymossy Pál.

(Vége).

Gyermekes félénkséggel lépett be a szobába, mely a lépcsőház legközelebb állott.

Egy előszoba volt ez, a juliusi est sárgás fénye terült el körülötte, s szépségének valami tulvilági fényt kölcsönöz. Szép fehér ruha volt rajta, selyem kendő a nyakán, melyre hátulról gyönyörű hamuszín szőke haja hullott alá. Fején ana fehér norman fűkötő volt, széles csipkefodrokkal, melyek egy zöld szalag által voltak összetartva, s a napnak leáldozó sugarai által megvilágítva, szűzies arcának valami madonna-szerű kifejezést kölcsönözött.

Igy nem nézhetett ki egy gyilkos nő, ilyen csak egy angyal lehetett.

Az előszobában egy munkás ült, egy ember a népből, egy proletar, ki Marat ügyeit végzé, röpiratait, újságlapjait hajtogató, czimíratózá, s szétküldözé, vagy maga széthordá. A szoba tele volt nyomtatott ívekkel, s a nyomdai festék szaga már messziről érezhető volt.

Az ember épen munkában volt. Mellette egy asszony állott, durva, könnyelmű kinézésű. Ez volt Albertine.

Tulajdonképen Katalinnak hívják, s most Marat neje, előbb azonban egy nyomdászé, Evrardé volt. De ettől Marat elcsábítá, s ettől fogva Albertine Marat nevet visel.

Ákárhová tekintett a szem e barlangban, mindenütt ocsmánysággal, szennyel és áru-lással találkozott. Albertine a szép ismeretlen igen gyanus szemekkel kezdé fürkőzni. Arra nem is gondolt, hogy ez tőle Marat életét akarja elrabolni, csak attól félt, hogy Marat szívét fogja tőle elvitázni.

— Mi dolga van önnek Marat polgárral — rivalt a belépőre, kinek félénkségét a sértő hang még inkább fokozta.

— Dolgom van Marat polgárral személyesen — viszonzá Charlotte szerény de bátor hangon, mely, mint a hárfá, oly bájosan csengett.

— Bocsássátok be — kiáltá Marat ujalog. Charlotte belépett.

Ott állott Marat szobájában... A vilá-gosság és sötétség geniusa találkozott e szűk helyen, összehozva a sors láthatatlan hatalma által, melynek útjait mi nem érthetjük.

Az összejövétel rövid volt, nem sokkal több, mint egy vagy két perc, de halálos volt mindkettőjökre nézve.

Marat egy kádfürdőben ült. Mérges, forró vére, a betegség s a folytonos izgatottság által gyulladába jött, s ez oknál fogva majdnem szakadatlanul szüksége volt a hűsítőre, hogy végkép ki ne száradjon. A kád egy szennyes ronggyal volt elfedve, e mögött volt a betegnek összeasztott teste a vízben elrejtve. A kádon keresztülve egy deszka volt, telve iró-mányokkal, mert még a fürdőben sem birt ez ördögi ember szelleme nyugalmat lenni. Mialatt saját véréit igyekvék a vízben lehűteni, azáltal kezével, halálítéleteket irt, mások véréntől ki. A kád mellett egy rozszant faszéken állott az ólom tentatartó. Minden csepp belőle, már százak életébe került embertársainak. A rongyon keresztül, mely a kádra volt terítve, csupán sárga, összezsugorodott jobb vállá és keze, metetlen melle s utálatos arca látszott ki, azon arcz, melyet az aljas gyűlölet s a pokoli boszúvágy, az utálatosság minden ismertető jeleivel megbélyegezett.

Csak egyetlen ajtó választá el a két szobát egymástól, melyet Albertine féltékenysége félig nyitva tartott.

— Polgár — kezdé Charlotte Corday — én caeni vagyok, a forradalom székelyebeli, ohajték önnel szólni.

— Ül le, gyermekem — viszonzá Marat nyers, tulvilágias hangján. — Nos, mit mivelnek a caeni árulók? Miféle deputat van Caenben.

Charlotte megnevezett némelyeket a girondiak közül, kik Marat vérszomja olól Caenbe menekültek.

— Jó, jó — rikácsolá a szörnyetog — tizennegy nap mulva egy se legyen többé az élők sorában... Jer, lépj közelebb, s nevezd meg még egyszer ama neveket, emlékemben akarom azokat tartani.

Charlotte felkelt, közelebb lépett a kádhhoz, jobb keze titokban a tör után nyult, mely nyakkendője alatt szívéen fekiült.

— Tehát Péton — ismétlé Marat, miközben a fürdőben, hogy jobban irhasson, úgy fordult, hogy a leány felé jobb vállát fordítá. — Péton, Louvet, Barbaroux. . .

E férfi neve, kit Charlotte, mint a girondiak egyik legvitézebbikét, nagyra becsült, há-tározott Marat sorsa felett. E név az ő szájából rozszabul hangzott, mint az istenkáromlás. E név által kellett neki meghalni. S írása és beszéde közben Charlotte Corday gyilká hirtelen, mint villám, furódott Marat szíve közé-pébe. . . .

A toll kihullott kezéből, az erő eltűnt kar-jából, sebéből ömlött a vér, s irtóztató ordítá-sal, mint egy tigris, kiáltá:

— Segítség! . . . Drága barátnóm! . . . Segítség! . . .

E szavak után hanyatt vágta magát a fürdőben.

Mire a segítség megérkezett, már késő volt. Ott hevert Marat, a véréből megfestett vízben. Charlotte Corday jól irányzott és jól talált.

Marat meghalt.

Az ablak s a fürdő között, melyben a hulla hevert, találá a gyilkos nő menedékét. Ott állott egyenesen, hófehér ruhájában, mely körül a hanyatló nap sugarai játszadoztak, s lábainál, a padozaton hevert a kés. Maga az áldozat lett védelmezője Albertine dühös meg-támadása ellen, ki őt széttéppéssel fenyegeté. Villám gyorsasággal terjedt el az irtóztató uj-ság az udvarban, az utcáskában, a városne-gyedben, hídító lidig, parttól partig egész Pá-risban. Marat házat csakhamar tomboló néptü-meg szállta meg, az udvar, a lépcső, a szobák sötét, rongyos alakokkal teltek meg, kik vala-mennyien hangosan és rettentően ordítottak boszú után.

De Charlotte Corday meg tudá magát vé-deni addig, míg a rendőrök megjelentek. Ezek-hez aztán a következő szavakkal lépett.

— Én öltem meg őt!

Önkényt átadá magát nekik, kezeit eléjük nyujtá, hogy összekötözzék, s ezeknek szuro-nyai között hagyá el a szobát, az előszobán, a lépcsőkön, az udvaron, az ordító tömegnek ke-resztül, kik bántalmazák és fenyegeték, de azért ő fejét magasán fentartva haladt a rend-őrök között, a nélkül, hogy csak egyetlen vo-nása is megrándult volna, majdnem büszkén a sőpredéket lenézve. Most egy kocsi jött, ugyan-az, mely őt egy órával előbb oda vitte, és Char-lotte katonakiséretével együtt beült, s egy ne-gyedóra mulva már ott állottak az Abbaye ri-deg falai és ajtóit előtt.

Charlotte Corday börtönbe vettetett.

Páris iszonyu felháborodásban volt. A terroristák reszkettek életükért. Messze elá-gzó összeesküvéstől tartottak. Még azon este foganatba vevék Charlotte kihallgatását.

— Megöltem Maratot — mondá — mert ő a hazát a végtromlás szélére, a polgárhábo-ruíg vivé. Oda akarám adni életemet, hogy az övét megsemmisítem. Büntársaim nincsenek. Senki nem tudott tervemről semmit, a kivitel-nél senki sem nyujtott segédkezet. Egyedül vittem ki a tény, s elvárom, hogy azért egye-dül csak én bűnhődjem.

Haszatlan volt minden kísérlet, hogy töb-bet vehessenek ki belőle. A diadal mosolya ült gyönyörű arczán, nem érzett semmi megbá-nást, csak büszkeséget. Minden ellentállás nél-kül hagyá magát kikutatni. Zsebében némi kis pénz találtak, továbbá, egy ezüst gyűszűt, egy gombolyag czémnát, s nyakkendőjén egy tüvel odatűzött papírdarabkát.

A mint azt felbonták, a következő czím-írat tűnt szemükbe.

„Azon franciaíáknak, kik barátai a tör-vénynek és békének.”

A levélben a következő tétel volt olvasható:

„Oh hazám! Szencsétlenséged szétzúzza szívemet. Mitsem tehetek érted, csak cletet-met áldozhatom fel, s köszönöm Istenennek,

hogy a felől szabadon rendelkezhetek. Halálom által nem veszt senki semmit. De öngyilkos nem fogok lenni, akarom, hogy végső sohajom polgártársaimnak hasznára legyen, hogy fejem, ha majd Páris utcáin meghordoztatik, jel le-gyen a törvény minden barátainak az eye-sülésére. . . .”

A bírák, midőn a levelet átolvasák, meg-borzadtak. A vétkes nőben, a mit kivégzen-dők valának, egy ürült, vagy pedig egy hősnőt kezdének látni. Felkölt kebellet távoztak el attól, a ki felett oly hamar ki kellend monda-niak a halálítéletet. Ez pedig, rideg börtönében magára maradván az erős falak között, melyet csak a vérpaddal kellett felcserélnie, még azon este a következőket írta:

„Élvezem a legélvezetdúsabb nyugalmat. Hazám szerencséje teszi az enyémet is. Nincs áldozat, mely, ha már meghozták, ne hozna több gyönyört, mint a mily megerőltetésbe ke-rült magunkat elhatározni annak kivitelére.”

Két nappal azután, miután pőre el lőn készítve, a Conciergeriebe vitetett, hogy in-nen a forradalmi törvények elé vitessék. Itt fejezte be Barbarouxhoz irt levelet.

„Isten veled polgár — írja Charlotte — a Conciergerie foglyai, távol attól, hogy en-gem sértegessek, mint a sőpredék az utcá-kon, ugy néznek ki, mintha szánakoznának rajtam. A szerencsétlenség szánakozóvá tesz. Ez volt utolsó észrevételem.”

Ezután a forradalmi törvényszék elé vi-tetett, mely a Palais de Justice-ban tartá üléseit a Conciergerie czellái lakosai felett.

Reggeli nyolcz óra volt.

Szép és nyugodt volt megjelenése, s mi-dőn a terembe lépett, valami szokatlan moraj ömlött el azon keresztül. A vádirat felolvas-tott, a kés, melylyel a gyilkosság végrehaj-tott, fel lőn mutatva. Charlotte egy pillanatra megborzadt, a mint a kést meglátta, melyen még meglátszott a reá ragadt aludt vér. De csakhamar összeszedte magát, s félbeszakítá a nyilvános vádló előadását.

— Mindezen részletezések szükségtelenek — mondá Charlotte — én valék az, ki Mara-tot meggyilkolá.

— Kinek meghagyásából? — kérdé a törvényszék elnöke.

— Senki sem tudott arról — lőn a válasz.

— Mi vezetheté tehát kegyedet akkor e gondolatra?

— Az ő vétkei.

A kihallgatás bevégezte után emelt han-gon tevő hozzá:

— Megöltem egy embert, hogy megment-sek százezreket; egy vétkest, hogy ártatlanok-kat megszabadítsak; egy szörnyetegot, hogy hazámnak nyugalmat adhassak. Republicanus nő voltam a forradalom előtt, s erélyességem soha sem hiányzott!

A nyilvános vádló javasolja a halálítéletet. Védőjének csak kevés szava volt.

— Vádolt elismeri vétkét — mondá a védő.

— Elismeri, hogy már jó cleve meggon-dolta azt, bevallja annak legújosbitóbb kü-rülményeit. Polgárok! Ez az ő egész védelme. E megrendíthetlen nyugalom, s e teljes önmeg-tagadás, mely, szemben a halállal, a lelkiismeret furdalásainak legeseckélyebb jeleit sem árulja ol, ez a nyugalom, ez az önmegtagadás, méltósá-gosan bizonyos nczpontból; de nem természetes-többé, s csak a politikai fanatizmusnak legszél-sőbb fokozataiból magyarázható az ok, mely a gyilkot kezébe adá. . . . Ti rajtokat a sor, megítélni, mily súlylyal hulljon e megrendít-hetlen fanatizmus az igazság mérlegserpenyő-jébe. Hivatkozom lelkiismeretetekre.

Az esküdtek egyhangulag elfogadák a halálítéletet, és Charlotte ugyanazon, majdnem földöntuli nyugalommal hallá, melyet az egész tárgyalás alatt megtartott, hogy az ítélet meg

ugyanazon este 7 órakor, a forradalmi téren végrehajtandó.

Megindult hangon köszöné meg védőjének fáradságát, ugyanannak, ki három hónappal később ugyanazon helyen ép oly eredménytelenül igyekvék megkísérteni Franciaország királynőjét a vérpadtól megmenteni.

Azután oda fordult a törvényszék elnökéhez.

Ugyanis Charlotte észrevév, hogy a tárgyalás ideje alatt egy festő az ő arczképét vizsgál. A nélkül, hogy elvonta volna figyelmét a hozzá intézett kérdésektől, mindig oda tudta fordítani arczát a festőhöz, hogy lehetővé tegye annak a tisztán láthatást. — Most tehát az kéré, hogy engedessék meg a festőnek, hogy arra a kis időre, a mely még életéből

Annak oka igen szép. Csókolom nővéremet, kit egész szívemből szeretek. Ne feledd Corneillenek eme versét: Csak a vétek szégyenletes, nem pedig a vérpad, —“

Itt, atyjához irt utolsó levelét, Corneillenek egyik versével zárta be unokája.

* * *

A nap már jó előre haladt, eljött már a dél is, s a festő, kinek látogatását Charlotte kérte, bejelentetvé magát nála.

Elszassi fiatal ember volt ez, névleg Hauer. Művészi tanulmányait Párisban végzé, s a forradalom kezdete óta tisztí rangot viselt a nemzetőrségnél.

Charlotte igen barátságosan fogadá őt, s a festő megkezdé szomorú munkáját.

hogy a szép, hosszú, hamvas-szőke hajat levágja.

Az ifju festő ezek láttára rendkívül elfogult, de Charlotte még most is megtartá lelkének nyugodtságát.

— Látja ön — mondá a festőnek — ez a halotti pipere. A kéz, mely ezt reám adja, kissé durva ugyan, de a halhatatlanságra vezet az engemet.

Ezután kivette az ollót a bakó kezéből, egy fűrtöt levágott hajából, s oda adá emlékül a festőnek. Ez könyeitől nem tudott felpillantani. A bakó figyelmezteté őt, hogy itt az idő az elhatározásra. A rendőrök azzonnal itt lesznek, hogy az elítéltet elvezessék. A festő özszerakta eszközeit. Charlotte, már a bakó kezei alatt, még egyszer ohajtá arczképét látni.

A szent-Ferencziek temploma Szabadkán.

(I ásd szövegét a 191-dik lapon).

hátra van, börtönében meglátogathassa őt, hogy az arczképét bevégezhesse.

Kérélmé megadatott, mire visszavezette-tett a Conciergeriebe.

Erejét összeszedte, ünnepélyesen vidám hangulatban vön búcsut levél által atyjától.

„Bocsáss meg nekem — írja Charlotte — hogy rendelkezem létem felől, engedelmed nélkül. Sok ártatlan véráldozatot boszultam meg. Szüntalan gaztettnek vettem elejét. A nép, mely galádul felhasználtatott a czelra, szerencsésnek fogja magát érezni, hogy megszálltatott egy zsarnoktól. Isten veled, kedves édes atyám, kérlek, felelj el engem, de még inkább kérlek arra, hogy örvendj sorsom felett.

Charlotte csendes és vidám maradt, s míg a festő működött, ezzel folytonosan beszélgetett művészetéről, a nap előre haladásáról, s gyermekkori barátairól. Fel is kérte őt, hogy arczképéről rajzoljon egy kised példányt, s küldje el azt családjának Caenbe.

Igy telt el néhány óra, már késő délután lett.

Egyszerre lassu kopogás hallatszott czel-lája ajtaján.

A bakó belépett.

Elhozta a vörös felöltőt, melyet Charlotte Corday, mint gyilkos, utolsó utján viselni fog, azonkívül egy fésű és egy olló volt kezében,

Csupán a fej volt még csak készen, a nyak, a vállak és a mell, még csak vázlatban valának. Midőn a festő a képet a falra helyezve elébe tartá, egész testén hideg borzadály futott végig. Önkénytelenül összekulcsolá kezeit, s fél oldalról, hosszú, bánatos és félnék tekintettel szemlélé saját arczképét.

Most búcsut vett önmagától. Ugy tetszett neki, mialatt kezeit egymásra tette, s azokon a hideg vasat s a bakó kezeit érzé, mintha saját fejét már csak egy árnyék, egy lelketlen hulla által látná vitetni.

A festő eltávozott, a rendőrök beléptek...

Irtóztató vihar keletkezett Páris felett. Vihar és zápor, menydörgés és villámlás között hagyta el Charlotte Corday börtönét. Hasonló volt utja a vérpadhoz egy diadalmenethez.

Daczára a nagy zivatarnak, egész Páris kiállt az utcákra, a téerekre, hogy láthassák, a mint Charlottet előttük elviszik.

De a gyilkosok vörös felöltőjében s az elítéltek szekerén még is mindenki csak a hősnőt látta benne, ki nyugodtan és örömmel adá oda életét meggyőződésének.

Midőn a vérpad lépcsőzetéhez ért, az ég egyszerre kiderült, s a nap bucsugárai resztekett feje körül, a mint a lépcsőkön felfelé haladt.

Még egyszer érzé a földi szegényt magában felébredni, midőn a bakó nyakkendőjét leoldozá, s feltárta a bámoló tömegnek a hófehér vállakat, a szűzes kebelt.

A siri csend közepette, mely a bárd lesuhanását megelőzte, egyszerre egy hang elkelt:

— Ő nagyobb, mint Brutus!

Lux Ádám, egy máinzi ifju volt, ki csodálatának ily szavakban adott kifejezést, s

ki a Rajna balpartján levő republicanusok által küldetett Párisba, hogy szövetséget kössön a francziákkal, s ki ama felkiáltásért néhány nappal később szintén halálal lakolt.

Charlotte Corday azonban már nem hallá ama szavakat. A tompa moraj és fenyegetőzés között, mit ama kiáltás előidézett, feje le hullott, s midőn a bakó magasan felmutatá azt, arca még mindig tüzes volt a nőies szemérem pirjától, melylyel átment az örökkévalóságba.

* * *

Bátor, tiszta, hősiességű hölgy! . . .

Félig elborzadva, félig csodálkozva, egy könyecskéjével a részvétnek, s egy könyecskéjével a fájdalomnak szemében, áll az emberi bíró képed előtt! . . .

Gyilkos valál, ezt nem szabad elfelednünk, s a gyilkosság azon ügynek, melynek szolgálói akartál, nagyon rossz szolgálatot tett. Mert hisz a legjobb, a legigazságosabb úgy sem jutalmazhatja meg a gyilkos törét. . . .

Az igazságnak szemei be vannak kötve. . .

A néptömeg, melyet Marat vére jobban feltöltött, mint annak szavai, boszuért kiabált.

A megholt Marat több áldozatot kívánt, mint a mennyit az élő valaha ohajtott. Azon férfiak, kikre Charlotte leginkább gondolt, midőn tettét végrehajtá, legselők is lönek, kik az által megsemmisítették. . . .

Charlotte Corday meggyilkolta Maratot, s megölte a girondiakat. . . .

Meg akarát öket menteni, pedig csak arra tanítá meg őket, hogy kell meghalni. . . .

Ki oldja fel a talányt, az ellenmondásokat, melyek Charlotte Corday véres gyilkas körül lebegnek? . . .

Ki az, ki képes volna a biblia Judithját szentté avatni, s a francia forradalom Judithját elkárhoztatni? . . .

Az utókor ítelete, a történelem, a költészet, az emberiségnek eme igaz és örök bírói hangjai, ezek csak erényére, hősiességére és szépségére fognak gondolni, akkor midőn — Charlotte Corday nevét fogják kimondani! . . .

Verböczy érdeme stb. című cikknek végét helyszüke miatt csak a jövő számban adhatjuk.

TÁRCZA.

Egyletek és közzintézetek.

(Magyar tud. Akadémia). Május 1-jén matematikai s természettudományi osztályülés. Elnök: b. Eütvös József. Tagok rendes, hallgatóság kis számmal. Weninger Vincze lev. tag az életbiztosítók kiszámításáról s jelenen egy mostanában gyakoribb esetről értekezett, melyben ugyanis a biztosított tőke bizonyos évek múlva ki fizetendő, ha pedig az illető biztosító elébb halt meg, csak a már befizetett díjak szolgáltatandók ki, akár rögtön, akár az elébb kiszabott határidőben, a szerződés szerint.

Stoczek József rendes tag Szily Kálmán úr értekezését mutatja be a meleg elméletéről.

Thán Károly lev. tag a Gömörben, Rimaszombatba közel nemrég felfedezett csúzi forrás vizének vegytani elemzését ismerteti, melyből kitűnik, hogy jó és brom tartalmára nézve a leggazdagabb Magyarországnban.

Titkár több rendbeli jelentést olvas fel.

—y—t.

(A Kisfaludy-társaság) m. hó 26-án már a M. T. Akadémia palotájában tartotta havi gyűlését, de a terem, melyet az Akadémia sziveségéből bérli, fog, még nem készülvén el, egyelőre az akadémia titkárhivatal helyiségében.

Az ezen gyűlésre kitűzött felolvadásoknak, egyéb tárgyak halmaza miatt, el kellett maradni.

A gyűlés tárgyai közül kiemelendők a következők:

Alulírott bejelenté azon súlyos veszteséget, melyet a Kisfaludy-Társaság egyik legkitűnőbb tagja, egykor igazgatója s több éven át elnöke, b. Jósika Miklós halála által szenvedett; jelenté egyszersmind, hogy a dícsült felett emlékező mondására Jókai Mór társasági tag ajánlkozott, mely ajánlatot a társaság egyhangul elfogadván, mindjárt azt is elhatározta, hogy ezen emlékező a legközelebbi közgyűlés egyik tárgya lesz.

Bejelenté továbbá, hogy az alapítók száma az utolsó havi gyűlés óta Samarjay Károly úrnak egy taggal ismét szaporodott; a könyvtár pedig gyarapították: Pap Gyula úr az általa gyűjtött és kiadott: Palócz népköltemények, Ács Károly úr, "Virágai a román (oláh) népköltészet mezejéről," Hirsch N. János úr a Pelko Péter rosznyomegyei áldozat gyűjtője "Eredeti magyar közmondások és szójárások," a debreczeni ref. főiskolai

önképezde idei „Koszoruja,” Szél Farkas úr „Don Alfonso Castiano,” végre Vasvári Kovács Ferencz úr „Európa sebei s Ausztria pénzügyének egyetlen gyógyforrása” egy-egy példányával.

Gyancsak alulírt bemutatá a magyar Shakespearekiadásnak épen elkészült IV-dik kötetét, mely „Coriolanus” Petőfi Sándor, és „Titus Andronicus” Lévy József fordítása szerint foglalja magában. Legközelebb az V-dik kötet is sajtó alá megy. — A Társaság régebben elhatározván, hogy Shakespeare színműveinek azon fordítói, kiknek fordítását a társaság kiadta, valamint a fordítók bírálói, a magyar Shakespeareből tiszteletpéldányokat kaphassanak: a tisztelt fordítók és bírálók ezen felkéréstnek, hogy még át nem vett példányaik iránt alulírottal rendelkezni sziveskedjenek.

Alulírt bemutatá továbbá a Társaság által kiadtni határozott s Emich Gusztávnál már meg is jelent pályaművét „A balladáról.” A mű a jövő héten bocsátatik könyvtárúri forgalomba.

A pártolói könyvilletményeket illetőleg, ezekhez még ez idén Pálfi Albert társasági tagnak egy kétkötetes társadalmi regény s Puskiának Bérczy Károly társasági tag által fordított „Onyegin”-ja fognak járulni; jövő évre pedig többek közt Jókai Mór társasági tagnak regénye van megígérve.

Az alapítókna járó „Évlapok” VIII-ik s talán egyuttal IX-ik kötete folyó év őszén lesz megjelenendő. Intézkedések történtek Szabó István társasági tag „Görög anthológiája” közrebocsátása iránt is. Shakespeare „Vilna” IV-dik felvonásának fordítása bírálat alá bocsátatott.

Kelt Pesten, april 27-ken 1865.

Gregus Ágost,
titkár és helyettes igazgató.

Irodalom és művészet.

(A „Magyarország anyagi érdekei” című nemzetgazdasági folyóirat II. füze) is megjelent, s pedig oly tartalommal, mely tökéletesen megfelel a várakozásnak, mit a közönség a szakavatott szerkesztőhöz és jeles munkatársaihoz küldött. E szemle valódi, őszinte tolmács anyagi érdekeinknek — Kiindulva a múltból, mely anyagi érdekeink terén nagybírta mulasztásokat tüntet fel, nem hajszava elérletlen ábrándképeket, sem nem élve üres

sallangos phrasisokkal helyes tapintattal sürgeti legközelebbi teendőinket, és kijelöli, mit a jövőre bízhatunk. Érdekes tartalmából tűrszűke miatt csak a főbb cikkeket címeit igatgatjuk ide: Vasiparunk és a szabad kereskedés. Volny Józseftől. — Észrevételek a javított vám-tarifai terv némely pontjaira. Gróf Zichy Henrik-től. — Dohánykereskedésünk akadályai és előmozdítása. Wodianer Albert-től. — Az orsz. m. gazd. egyesület véleménye a birodalmi vámszabály tervről, szerkesztette Kautz Gyula. — A pest-losoncz-besztercebányai vasút ügyének jelen állása. Báró Wobcsér Oszkártól. — A m. gazd. egyesület közgazdasági szakosztályának februári havi ülése, gyorsírói jegyzések nyomán. — A máriavölgyi palaköbánya, a szerkesztőtől. Közzintézetek és vállalatok, nemzetközi kiállítások, gazdasági szemle stb. — Reméljük, hogy a közönség meglepődtetés és szemlélet virágzó és nélkülözhetlen vállaltatja fogja tenni.

(Megjelent és beküldetett III. Napoleon színházi szabadalom törvénye). Rövid áttekintés a külföldi némely városának színművészet fölött és hazai színművészetünk ismertetése. Irta Molnár György. E czim meglehetősen meríti ki az 5—6 ivre terjedő füzet tartalmát. Molnár mint tehetséges vidéki színész, majd mint a budai népszínház igazgatója, és bosszabb tartózkodása alatt a külföldön elég gazdag tapasztalásokat szerzett, hogy a színművészethez szakavatottan hozzászólhasson, és azok is, kik nem osztják egyben-másban a szerző véleményét, érdeklő fűgák végig olvasni e röpiratot.

(Biztosítási ügy különös tekintettel az egyház biztosítására); ez címe egy másik közelebb megjelent 3 ivnyi röpiratnak, melynek szerzője Lichtenstein József, (ára?)

(„Jogtudomány s törvényhozás” néhány szó hazánk jogtudásaihoz” czim alatt Lampel Róbertnél egy füzetke jelent meg, szerző megnevezése nélkül. 24 lap. Ára 30 kr. —

(Megjelent és beküldetett): „Dalárszékönyv. 1865.” Szerkesztette és kiadja Felsmann János. I. évfolyam. Pest, 1865. Lampel Róbert bizományára. — E székönyv tartalmazza a magyarországi dalegyletek rövid történetét, keletkezési idejét, szervezését, 45 városból. Legrégibb dalárda a kun-sz.-miklósi „gymnasiális énekegyet,” alakult 1700-ban; utána következnek a „sárospataki főiskolai énekkar,” alakult 1782-ben.

A francia forradalom Judithja.

(Lásd szövegét a 191-dik lapon).

**

Legifjabb az „ungvári magyar dalkör;“ alakítottatott 1864 nov. 19-én.

(Jeles hellenistánk Szabó István), akadémiai tag, Homér s több más hellén remekíró magyartója, három munkával készült el ujabban, melyek kindarsa várnak. Hesiodos-át az Akadémiának, „Virágai“t (a görög Anthológiát) a Kisfaludy-Társaságnak, melynek szintén régi tagja, ajánlta figyelmébe s ez intézkedett is közrebocsátása iránt. A harmadik mű, melylyel veterán írónk elkészült, Apollonius Rhodius „Aranygyapjas Vitézei“ (Argonauticája), mely görög epot magyarra még senki sem fordította.

(Múlt vasárnap tartatott) a nemzeti múzeum dísztermében a pesti kir. nagy gymnasiumi m. segélyegylet által alapítottkének gyarapítására rendezett hangverseny, érdekes és változatos műsorozattal. A műkedvelőkön kívül, a nemzeti színház több jeles tagja: Pauli-Markovits Ilka, Niczky-Szülösi Rózsa aszonyok, Rabatinzky Mari k. a., ugy Szerdahelyi Kálmán és Pauli Richard urak is közreműködtek. A hangverseny — mint halljuk — daczára annak, hogy a közönség épen nem nagy számmal látogatott, jelentékeny föllízüzetek által szépen jövedelmezett.

Budapesti hírek.

(A magyar tudományos akadémia palotájának építése folytán) a dunakparti támfal átalakítása mutatkozott szükségesnek s eziránt a tárgyalások folynak. Az ügy jelenlegi stádiumára nézve ugy értesülünk, miként a m. kir. helytartó-tanárs a végleges határozat hozatala előtt még egy, a helyszínen eszközlenő bizottmányi eljárást tártal elrendelendőnek, azon feladattal, hogy az ügy minden oldalról beható megvitátása mellett, az érdekeltek közötti egyezkedés is ujabban megkísértessek. Tárgyalási határnapul f. évi május hó 8-ka van kitűzve, s a bizottmányba Havas Sándor magy. kir. helytartótanácsi tanácsos úr elnöklete alatt, a magyar akadémia elnöksége, a dunagőzhajózási társaság igazgatósága, továbbá Pest szab. kir. város főpolgármestere s az országos építészeti igazgatóság vannak megbíva.

(A ferenczvárosi templomépítési ügy alkalmából), Hamza tanácsos úr elnöklete s több polgár jelenléte mellett bizottosági ülés tartatott, melyben elhatározatott oda működni, hogy az istenitisztelet ideiglenesen a ferenczvárosi iskolaépületben tartassék meg. Egy új, 3000 embert befogadó templom építésére nézve egy albizottmányt Feszli építész urat bízva meg az illető terv elkészítésével.

(Új közlekedési vállalat társaságok sikkel Pest és a zugliget közt). Baron Manó és Radvaner Simon, kik eddig Pest és Ó-Buda a társaságok között a közlekedést a pesti hídfő és Ó-Buda között a téli idény alatt tartantották, szab. kir. Pest-és Ó-Buda főváros tanácsaitól nyert engedély folytán, f. évi május 1-ső napjától Pest s a zugliget között 30 kanyi díj mellett fognak közlekedni és ezen közlekedést különösen a zöldben mulatók kedvéért esti 10 óráig fentartani. A zugligeti állomás hely a vasfiridő felvett lévő kútnál lesz.

(A pesti főelemi tanodák tanári testületének tanácskozása). Múlt hó 27-én tartatott meg a pesti főelemi tanodák tanári testületének tanácskozása fűtisz. Krieglér József igazgató úrnak vezetése alatt. A jelenvolt tanító úrak száma megközelíté a 100-at. Több, a nevelés-és oktatásügyet érdeklő tárgynak megvitátása után elnökölő úr a következő feladatot tűzte pályázati kidolgozásul: „Ki-tüntetőndők az okok, miért látogatnának oly hanyagul a vasárnapi tanodák; és miután ennek következtében az eredmény is kevésbé felel meg a várakozásnak, mily eszközök és rendszabályok volnának fogantatosítandók, hogy a rosznak elejét lehessen venni? különös tekintettel Pest város körülményeire.“ A legjobb munka 2, — az ezt megközelítő 1 aranyat nyer.

(Galanthai Eszterházy György gr. ő czeleancziája) f. april 27-kén Bécsben 78-dik évében meghalt.

(A pesti Lipót-templom építési alapjára kibocsátott kölcsönhöz a Kalocsai főkap-

talan 1000 ftal, Kasselik Ferencz úr szintén 1000 ftal, és az „Anker“ életbiztosító társaság 2000 ftal járult.

(A budapesti csolnak-egyletroggató tájára) a bejelentési határidő, széles részvét érdekelben, május 20-ákra terjesztették ki. Mint hírlík, még Hamburgból is készülnek a versenyben résztvenni; e vállalkozó ifjak csolnakjukat vasuton szállítják Pestre.

Vidéki hírek.

(Pozsonyban a lövészenny alkalmával) álarczos bál, polgári céllövészet stb. volt rendezve. Az utóbbinál a tisztelődijakat három ezüst billikom képviselte, majdnem 600 ft értékben. A lövészenny első napjáról, péntekről a következő tudósítást hozhatjuk. Az első verseny a 150 ft s 20 arany egyleti díjért történt. Urlovok: gr. Dessewffy Aurél, gr. Eszterházy Miklós főhadnagy, lovag Schmidt b. Kotzeér, Kund Béla gr. Szapáry Béláért és báró Mecklenburg gróf Szapáry Antalért. Nyertes gr. Dessewffy Aurél „Győző“-je, második Eszterházy „Pustowojoff“-ja. Gr. Dessewffy Aurél zajos éljenekkel fogadtatott. — A második díjért, (a tétversenyben, díj mint fentebb) gr. Koglevich, herczeg Rohan, gr. Erdődy Rudolf, gr. Eszterházy Miklós, herczeg Thurn Taxis Otto s végül báró Ludwigsdorf gr. Wolkenstein hadnagyért lovagoltak. Herczeg Thurn Taxis lova elbukott s e baleset nélkül valószínűleg ez lett volna a nyertes. Így első a czélhoz gr. Wolkenstein „Flick“-je érkezett, második gr. Erdődy Rudolf „Allegretto“-ja. — A pony-verseny résztvevők hiányában elmaradt. — A harmadik s utolsó futtatásban az akadály-versenyben (15 akadályval, melynél 500 ftnyi polgári díj volt kitűzve) első a czélhoz herczeg Thurn-Taxis volt „Bylly“-n, második gr. Eszterházy Ferencz a „Dorette“-n. Gr. Eszterházy Antal lova elbukott s lovasa, a tulajdonos, jobb karján tetemesen megsérült. — A lövészenny után a Pozsonyban levő főurak ünnepélyes lakomára gyűltek össze, melyen gr. Szapáry Béla mondott Ő Felségére áldomást. Gr. Károlyi gr. Pálffy József urat élte, ki e legközelebb évi pozsonyi lövészennyre 100 arany díjt ajánlt. P. N.

Nemzeti színház.

Apr. 28. „A fény árnyai“ 100 arannyal jutalmazott szomorújáték. Irta Szigi Ligeti E. duárd. Az élet ma is épen ugy tele van nagy szenvedélyekkel, ambíciókkal, — a különböző érzések erős öszszeitközéseivel, mint a régi klasszikus görög korszak vagy akár a Shakespeare kora; azonban mig akkor a szív és ész viharos csapkodásai nem maradtak hatás nélkül a költészetre, sőt ott egy hatalmas műfajt teremtettek a tragedia fenséges alakját: most megszüntek többé teremteni. A néző fél az erős megrázkódásoktól, a költészet hatásának szíjait, de megnevesítő látától, — elragadó erejétől: és a költők ezt jól tudják.

Ma csak a váltandóság, a bürze, a löfuttatás, egy kis halvány politikai eselszövény ama tárgy — mely háladatos, s Macbethnek, Corjolának, Othellók, Learek, Richardok, Hamletnek, Oedipusok, Orestesek csak annyira érdekelnek bennünket, mint egy vastag színekkel málolt otromba panoráma, sejtjük, hogy ott egy világ lehet — de mi nem élünk benne, a mi életünk más — mi ennek párnyi prózaiságában gyönyörködünk. Heródes mültségos alakja, féktelen, de nagy eszmékért verő szíve hiába küzd, hiába akar megdöbenteni az emberi szenvedélynek nagy mérvű hánykolódásával: mi Nyáray Béla urat jobban szeretjük, ő a mi váltó komjanistánk, benne igazán fölismerjük az embert, azt a nyomorultat, kinek még örvengése sem kúlthet részvétet — mert nem igaz; halála neveléses valamint még nevelésesebb Charlotte marquisné. Egész duett, csak muzsika kell hozzá. De vegyük a dolgot elejéről.

Egy párisi házimulatság alkalmával megtudjuk, hogy Nyáray Béla, feleségének a szép francia marquisné Charlottenak kedvéért két millió értékű magyarországi vagyonát másfél millióval terhelte. A távsürgöny az ujabkori sphynx ópen előttünk dobta ki

torkából a rémhírt. Eszerencsétlenségből önkényt következik, hogy Nyáray Péter úrnak — öcsese megmentése végett be kell rándulni Párisba. Jökör érkezik. Ajánlatot tesz Bélának, hogy hagyják ide a menyországot s térjenek vissza az örök hegyes völgyes erdős vidékeire; ott ha megbecsülik magukat arendál nekik egy szép darab földet s ha fölgazdagodtak: talán egykor még ujra kezdhetik a régi szép életet. Béla nem fogadja ugyan el az ajánlatot mindjárt: de a hazautazást megígéri. Charlotte, e magas műveltségű párisi delnő — finom éles belátó eszével rögtön hozzá fog a hálókészítéséhez, melybe a gazdag nagybátyja összes vagyonának kell esni: s a tönkrejutott pár szép csendesen megindul Magyarország felé. Nem mentek egyedül titkón követi őket egy másik kivándorolt gazdag magyar úr is Charlotte imádója — Szecey Jenő.

Itt bent a boldog országban meglehetősen szegénység és zavar fogadja őket, s ez ismét szerencsétlenség; az ősi kastély jóformán kidiltt beült: a családi festmények igazán szomoruan tekintenek rájuk darabos, szegényes, ocsó, művészietlen picturáikkal. Charlottenak, a műilzéssel bíró marquíznek az valóban, és méltán roszul is esik.

Nemskára megjelenik az uradalmi ügyész, elhozza a kontót, s a jószívűségből nem tudni mennyi kamatra szerzett 100,000 forintot. Nyáray Béla visszaautsítja, de neje, ki a pénzt felette szereti: elfogadja. Itt jü a tragikum. A férj elbáll becsületről nézeteivel — melyekre Charlotte teljességgel semmit sem hájt. Tartja a pénzt. Búfaluvi — egy régi mester, (ki nem tudni, hogyan 30,000 forintot takarított meg magyarországi tanítói hivatalából s ezt váltóráta mind az ifjabb Nyárayháznak kölcsönözte) — bebecsültáttal kér, s követeli pénzét, a kamatokkal együtt 60,000-re rugott summat.

Nyáray kész volna kifizetni — abból az elébb el nem fogadott pénzből, a mit neje magához ragalt: de a nő ez ellen határozottan tiltakozik. Midőn Charlotte marquisse az öreg mestert eltaszítja: jö Nyáray Péter, s jelenti, hogy az adósságok ezental az övéi. — Ez is szerencsétlenség, hogy valamivel előbb nem érkezett.

Késő, — Bánfalvi agyonütötte magát, s csupán csak annyi élet maradt benne, hogy behozhatták a salonba s ott Nyáray Bélát megátkozhatta. E kebelrázó tett után Nyáray lelke elveszti az egyensúlyt — lassanként megőrül. Neje, hogy tőle megszabadulhasson: Szeceyvel — mivel tilos viszonyban él — arra határozza magát, hogy Bélát mint veszélyes örület elzárassa. Egy hü eselőd (oh hogy ilyeneknek mindig kell lenni!) e tervnek nyomára jö, ura előtt fölfedi; az elfogott szerelmes levelet neki átadja. Ebből természetesen párhaj lesz. Szecey feléért hűz, s Béla tartozik magát kivégezni; a lovagias Szecey o kitélczetttség alól feloldja. Béla nem fogadja el. Megtörve, kétségbeesve átkozódásokba csap át, megakarja gyilkolni nejét, reá tör — megfogják s elzárják.

A nagybátya, kit Charlotte azzal ámitott, hogy Szecey — Matild kedvéért (Nyáray Péter fogadott leánya) jár házukhoz: — az elfogott levélből mindent megtud; megtudja, hogy a Marquisse szorgalma, egyszerűsége csak tettettett vala, ez által remélvén a gazdag örökség megnyerhetőségét és a párisi fényes élet visszavarázsolását. — Mathildot hazaviszi s az örökség helyett Bélának épvénzt rendel.

Charlotte nem esik kétségbe, hisz Szecey foglya. Bált ad, melyre azonban senki sem jö el, csak Szecey, hogy kijelentse, miszerint a társaságot a Marquiset megvetette. Charlotte most az ifjút Párisba hívja; ez kijelenti, hogy nem megy, — nincs kedve oda jutni, hova Béla jutott.

Most megjelenik egy fölül Nyáray Péter, ki párhaj rév Szeceyvel s ezt meg is öli, másfelől Béla (ki megszökött) s ez — a most már kétségbeesett s mérget inni készülő nő meglepi, kezéből a kehelyt kiragadja; belőle iszik — s kínálja Charlotte-ot is, Charlotte iszik s ezzel a 100 aranyos mál be van végezve.

A P. N. jeles műilteség így ír: „Az új színműről általában elmondhatjuk, hogy több részben meghaladja drámaíróadalmunk szokott szívuonulát.“ Ez, ha igaz, valóban szomorú igazság.

Előfizetési felhívás

az
„Ország Tükre”

czimü képes hetilapra, egyszersmind a „magyar Képzőművészeti Társulat” közlönyére.

Az „Ország Tükre”, jelen 11-ik számával új életet kezd. Hogy t. előfizetőinknek új évben tett ígéretünket ezutánra annál pontosabban beválthassuk, újabb áldozatot tettünk s elhagytuk az eddigi nyomdát, és lapunk kiállítása és nyomtatása végett a jó hírben álló ifjú Deutsch-testvérekkel szerződünk, hogy az „Ország Tükre” ezentúl mind pontosság, mind kiállításra nézve nevének és hivatásának még kielégítőbben megfelelhessen.

Mióta az „Ország Tükre” kiadását és szerkesztését átvettük, minden áldozattal azon igyekeztünk, hogy lapunk a szép iránti fogékonyságot és ez által a közműveltséget terjessze a hazában.

Ebből folyólag a magyar képző művészeti társulat is közlönyeül fogadta el az „Ország Tükret”, mely által még nagyobb terünk nyílt a társulat műterméből szép képeket közleni, hazai művészetünk ismertetésére és terjesztésére; és mely által egyszersmind eddigi dolgozó és belmunkatársainkhoz több új kitünő tehetséget nyertünk meg lapunknak esztétikai becsét gazdagíthatni, és az „Ország Tükret” a haza művelt közönsége előtt érdekessé tenni.

Lapunk egyik főmunkatársa gr. Lázár Málván leend.

Reméljük, hogy a haza nagy közönsége, valamint a képző művészeti társulat is komoly törekvésünket és áldozatkészségünket pártolás által fogja méltányolni.

Hogy még eddig politikai heti szemlét nem adhattunk, az nem rajtunk múlt, részünkről e tárgyban még nem mondtunk le minden reményről.

Lapunk képeinek nagyobb részét ezután is Barabás fogja rajzolni, kit egyszersmind lapunk műkiállításának vezetésére is megnyertünk.

Műmellékletül adott képünk olyan volt, mely közelismeréssel fogadtatott, és azon leszünk, hogy a jövő félév elején adandó jutalomképünk is kielégítse t. előfizetőinket; kézbesítése pedig oly pontos lesz, hogy semmi ok panaszra nem leend, e tekintetben szigorú intézkedések vannak téve.

Az „Ország Tükre” ezentúl is másfél íven, hetenkint négy képpel fog megjelenni.

Előfizetési ár egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Az előfizetési pénzek Deutsch testvérek könyvnyomdája (harminczad-utca 3. sz.) küldendők.

A t. gyűjtőknek 10% szolgálatunk.

Pest, márczius 16-án, 1865.

GYÁRFÁS FERENCZ,

kiadó és felelős szerkesztő.

H I R D E T É S E K.

Gyurián és

Deutsch testvérek

Könyvnyomda:

2 sas-utca 5-ik sz.

PESTEN

Könyvnyomda:

harminczad-utca 3. sz.

ajánlkoznak

MINDEN ELŐFORDULÓ

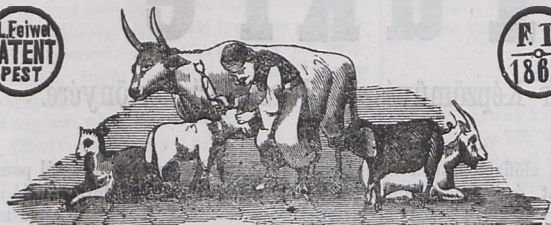
nyomdai megrendelések

legszebb kiállításban s a legjutányosabb áron

váló végzésére.

Legfontosabb és legújabb találmány

a gazda urak részére.

Miután én gyakori alkalommal felszölitattam több földbirtokos urak által arra nézve, hogy találnék fel a juhbélyegzésben valami hasznosabb, gyakorlatibb módot az eddig használt különféle bélyegzések helyébe, és pedig olyant, melynek utánzása lehetlen volna.

Van tehát ezennel szerencsém a t. cz. gazda uraknak tudomására adni, miszerint végre sokszoros fáradság után sikerült, hogy a mezőgazdaságban általánosan érzett hiányn segíteni legyek, oly módot feltalálom, mely által a juhászok pajkossága valahára meg van semmisítve. Ez tudniillik, egy gombhoz hasonló egyszerű s két részből álló kupakból áll, és úgy van szerkesztve, hogy midőn a juh file e czélra készített fogóval már keresztüllyukasztott, a két rész reá lesz illesztve és egy nyomással bezárva, mely mindenestre nézve lehetetlené válván a kupaknak ismétli felnyitása. E jegytől a juhot csupán csak a fül elvágásával lehet megszabadítani.

Az eddig használt ölmozás helyett, mely némileg alkalmatlan, a kupak felső részére a tulajdonos neve domború betűkkel már a gyárban vésetik be, és ez által minden hamisítás a legjobban meg van akadályozva.

E kupaknak ára ezer száma 40 frt. A lyukasztó-fogó külön 1 frt, a névbévés pedig 1 frt 50 kr.

Ezen kupak a szarvasmarhák és sertések bélyegzésére épen úgy készítettik, és csak abban különbözik a juh-jegytől, hogy nagyobb és erősebb, de használati módja ugyanaz és 50 frtba kerül ezre.

Szíves megrendeléséknél illendő foglaló beküldése kéretik.

FEIWEL LIPÓT,

vasútor-, gép- és lakarekeltőhely-gyára, síp-utca 22. sz.

Raktár: Erzsébet-tér 10. sz. alatt Pesten.

Árjegyzék

FIGLER ANTAL és TÁRSA

csipke és himzések gyári-raktárakban Pesten,

a régi német-színház-épület, nagyhid-utczai sarkán.

Függönyök 3-17 ft, csipke kendők 3.50-60 ft, csipke köpenyek 10.50-60 ft ujjalag nagy valasztékban érkeztek.

1 vég 12 rőf fehér Organin, s minden színben 1 ft 20 kr., 1 ft 80 kr., 1 ft 90 kr., 2 ft 10 kr., 2 ft 45 kr., 2 ft 75 kr., 3 ft 45 kr., 4 ft 40 kr.

1 vég 12 rőf % Moll: 3 ft, 3 ft 90 kr., 4 ft 10 kr., 4 ft 55 kr., 5 ft, 5 ft 50 kr., 5 ft 75 kr., 6 ft 50 kr., 6 ft 75 kr., 7 ft 15 kr., 7 ft 50 kr., 8 ft, 8 ft 75 kr., 9 ft 30 kr., 10 ft 25 kr., 14 ft 70 kr.

1 vég 12 rőf Batist Claire: 5 ft 30 kr., 5 ft 80 kr., 6 ft 50 kr., 7 ft, 7 ft 50 kr., 7 ft 75 kr., 8 ft 50 kr., 9 ft 25 kr., 9 ft 55 kr., 10 ft, 11 ft 20 kr., 12 ft, 13 ft 70 kr.

1 vég 12 rőf Batist: 5 ft 75 kr., 6 ft 50 kr., 7 ft, 7 ft 70 kr., 8 ft 40 kr., 9 ft 30 kr., 10 ft 12 kr., 10 ft 80 kr., 11 ft 50 kr., 12 ft 50 kr., 13 ft 90 kr., 15, 16, 17 ft.

Pergol %/4 mindennemű fajtu.

Moulin %/4 sima és virágos.

Tartalán, Creppe, Illusion minden színben.

Pamut- és selyem-csipke-szővelek.

Csipkek czérna-, pamut- és selyemből.

Ara-, kalap- és fűkötő-fátyolok.

Bárkok moll-, czérna-, csipke- és selyemben.

Gallérkék moll-, batist-, bruxelles- és creppből.

Gallérkék kézelővel színtén.

Chemizettek színtén.

Zuáv ingerskék 1 ft 50 krtól kezdve.

Alsó szoknyák 1/2 és egész himzett: 3 ft 50 krtól 12 frtig.

Betétek és szegélyek 22 krtól kezdve.

Zselkendők moll- és valódi batistból.

Crinolinok, amerikai és mindenféle.

Függönyök, csipke, és moulin-szővetű.

Csipke, nagy-kendők, Rotonde- és Beduin köpönyegek.

Rezcék, fejtiszek és negligé főkötők, és minden e szakba vágó női pipe-rek a legolcsóbb gyári árakon.

Helyiség-változtatás.

A már közel 20 év óta a kigyó-utca 3-ik sz. alatt fennálló

FORSTINGER ALB. M.-féle
konyha-edény, sárgaréz, pakfon,
lakatos-árak

és
SZERSZÁM-KERESKEDÉSE

folyó évi május végével a

DOROTTYA-UTCZAI WURMHÁZBA

költözik.

Pest, april hó 1865.

METH S.

rumburgi vászon kereskedésében Bécsben

az ntolsó nagy halmaz

valódi rumburgi vászon

tovább: sziléziai hegyi vásznak, rumburgi asztalneműk, törülköző-kendők, kannvásznak, s a legzebb vászon- és batist-zsebkendők, melyek egy csőtömegből vétették át

50 % a gyári áron alul olcsóbbért adtnak el.

A vászonárak valódiságért és teljes röfmentékért jótállás biztosítottak.

Megrendelések — a pénzüsszeg beküldése vagy postai utánvétel mellett gyorsan, pontosan s a legelőkiismeretesbben eszközöztetnek. — Árszabályok és mustrák kiadásra elküldetnek. — A megrendelési levelek e czim alatt küldendők:

„S. Meth, Rothenthurmstrasse Nr. 29 in Wien.“

1 tucsat fehér vászon-zsebkendő gyermekek számára, gyári ár 2 ft. 60 kr., most csak 1 ft. 20 kr.

1 tucsat nagyobb szerű vászon-zsebkendő, gyári ár 4 frt, most csak 2 frt 60 kr.

1 tucsat finom rumburgi vászon-zsebkendő, gyári ár 8 frt, most csak 4 frt.

1 tucsat legfinomabb vászon- és batist-zsebkendő, gyári ár 8, 9, 10, 12, 14, 16 ft, most csak 4 ft 50 kr., 6, 7, 8, 9 ftig a legfinomabbak.

1 tucsat jóféle cseléd-törülközőkendő ára 2 ft 50 kr., 1 tucsat damasz-törülközőkendő vagy damasz-asztalkendő ára most csak 4 ft 50 kr., 5, 6, 7, 8, 9, 10 ftig.

1 damasz asztalteríték 6 személyre: 5, 6, 7, 8, 9, 10 ftig a legfinomabbak; 12 személyre még egyszer annyit.

1 darab ágyműnek való színes rumburgi kanavász, ára most csak 11, 12, 14 forintig a legfinomabbak.

1 darab fehér fonalvászon, gyári ár 18 ft, most csak 9 ft 50 kr.

1 darab mángolaltan házi-vászon, gyári ár 22 ft, most csak 11 forint.

1 darab 30 rőfös rumburgi kreasz-vászon, gyári ár 25 ft, most csak 13 forint.

1 darab 37 rőfös kézi fonalvászon, gyári ár 30 ft, most csak 14 ft.

1 darab finom rumburgi vászon 6 ingre, gyári ár 32 ft, most csak 16 ft.

1 vég rumburgi vászon 8 ingre, gyári ár 34 ft, most csak 17 ft.

1 vég 38 rőfös hollandi czérnavászon, gyári ár 32 ft, most csak 15 ft.

1 darab 40 rőfös rumburgi czérnavászon, gyári ár 35-45 ft, most csak 18-22 ftig.

1 darab 50 rőfös hollandi vászon, gyári ár 44-55 ft, most csak 22-28 ftig.

1 darab 30 rőfös konstanci vászon, gyári ár 56-80 ft, most csak 22-40 ftig.

1 darab 54 rőfös egészen kitűnő rumburgi vászon ára most csak 26, 28, 30, 35, 40, 45, 50, 60-70 ftig a legfinomabbak.

Ezenkívül gyors eladás végett van még kitűzve: 20,000 rőf különféle vászon-madarék, darabja 35, 40, 45, 50, 60, 70-80 krig.

A most divatban levő gyapjú-alsószoknyák ára most csak 5 forint.

A fentebb elősorolt drucikkék mihamaradbbi eladása tekintetéből — azon esetűk, kik legalább is 25 ftig vásárolnak, fél tucsat finom francia batistkendő, — 50 ft bevásárlásnál 1 darab női ruhakelmét, — 100 ft bevásárlásnál 1 divatoszerű longhoult — kapnak jutalomdíjat.